

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет
Кафедра всесвітньої історії

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
КУРСУ „ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ХХ СТ.”**

8.01.01.03 „Педагогіка і методика середньої освіти. Історія”

Рівне – 2008

УДК 94(100)
С-13
ББК 63.3(0)6

Савчук П.О. Актуальні проблеми всесвітньої історії ХХ ст.
Навчальна програма курсу. – Рівне: РДГУ, 2008. – 15 с.

Розробник:

доцент кафедри всесвітньої історії РДГУ
Савчук П.О.

Рецензенти:

кандидат історичних наук, доцент кафедри
історії України РДГУ **Галуха Л.Ю.**;
кандидат історичних наук, доцент, завідувач
кафедри всесвітньої історії РІС КСУ
Озимчук О.Б.

Затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії РДГУ,
протокол № 1 від 27.08.2008 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Історія XX ст. є одним із найбільш насичених періодів світової історії. Вона є складовою частиною індустріального і постіндустріального періодів всесвітньої історії. Програма курсу „Актуальні проблеми всесвітньої історії XX ст.” орієнтована на цивілізаційний підхід до комплексного вивчення соціально-економічних, політичних, культурних і духовних процесів.

Вона побудована за проблемно-хронологічним принципом, який дозволяє орієнтовно проаналізувати загальне і особливе, універсальне і одиничне у розвитку індустріального суспільства. Програма вирішує проблему періодизації історії XX ст., яка особливо актуальна для української історіографії. Ця макроперіодизація є ефективною основою для розробки методики наукового моделювання історичного процесу XX ст.

У навчальній програмі передбачається розкрити період, коли індустріальна система досягає якісно нового ступеня розвитку на рубежі XIX- на початку XX ст., показати наростання внутрішніх суперечностей, які відображені у подіях першої половини XX ст. Зупиняючись на актуальних проблемах цього періоду, розкрито генезу сучасних форм суспільного життя. Акцентується увага на цивілізаційний розкол світового співтовариства.

Належна увага приділяється підсумкам Другої світової війни, яка дала поштовх для формування міжнародно-правової системи цивілізації у другій половині XX ст. Цей етап характеризується як поступова трансформація індустріальної цивілізації в інформаційне суспільство. Розкрито еволюцію соціалістичної системи і трансформацію її до ринкових відносин, а також процеси модернізації латиноамериканської цивілізації. Показано якісні зміни у системі міжнародних відносин і ломку біполярності світового устрою у другій половині XX ст. та на рубежі XXI ст.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ „АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ХХ СТ.”

ТЕМА 1. *Вступ до вивчення курсу*

Значення всесвітньої історії ХХ ст. Методи і форми вивчення. Предмет і об'єкт всесвітньої історії. Функції. Багатоваріантність розвитку. Роль цивілізаційного підходу до вивчення історії. Значення понятійного апарату. Використання цивілізаційного методу вивчення історичного процесу у сучасних умовах як важливого світоглядного компонента.

ТЕМА 2 . *Цивілізаційні моделі всесвітньої історії*

Поняття цивілізації як типологічної одиниці історії. Визначення поняття категорії цивілізації різними вченими. Багатоваріантність і плюралізм характеру цивілізації. Закономірності існування. Ідея про загальний історичний розвиток, лінійний поступальний рух.

Типи цивілізацій, їх основні риси, принципи існування, міжцивілізаційний діалог. Експансії цивілізацій. Природні співтовариства, класичний схід, становлення сучасної європейської цивілізації, ідея Заходу. Модернізаційні процеси суспільств східного типу.

Вихідні витоки розуміння сучасного світу. Перетворення цивілізацій у єдину функціональну систему. Місце Західної Північнохристиянської цивілізації у світовому історичному процесі. Гегемонія Заходу. Складання ієрархічної системи у формі фінансовій, військово-політичній, інформаційній.

Стадії періодизації всесвітньої історії. Інтеграція окремих цивілізацій, стадія зрілих, традиційних цивілізацій. Роль різних теоретичних обґрунтувань варіантів періодизації (Гесіод, Піфагор, Б.Гільдебранд, Мечніков, К.Маркс, А.Тойнбі). Традиційне суспільство. Цивілізаційна парадигма як зразок постановки і вирішення проблеми або дослідницького завдання.

Індустріальне виробництво. Полілінійне і дискретноцивілізаційне історичне моделювання. ХХ ст. як століття експериментів, ринкових, колективістських, планових соціально-економічних форм.

ТЕМА 3. Трансформаційні процеси кінця XIX-XX ст.

Тріумф євроцентристського світу. Євро-американо-центристський розвиток світу початку XX ст. Завершення формування капіталістичної цивілізації. „Імперія” як форма політичної організації. Характеристика імперіалізму різними вченнями. Роль комунікацій і транспорту у закритті ойкумени на поч. XX ст.

Формування сучасної соціальної структури цивілізації, становлення еліти західного суспільства. Промисловий ріст і розширення урбанізації. Нерівномірність розвитку капіталізму. Еталони країн у розвитку капіталізму. Конкуренція. Державно-монополістичний капіталізм (ДМК). Духовна криза капіталізму. Раціоналізм і науковий підхід у розвитку світової цивілізації у XX ст. Два напрями розвитку світу (демократичний, тоталітарно-авторитарний).

Трансформація капіталізму на шляху реформізму. Формування лібералізму або нового лібералізму. Ідеї посилення регулюючої ролі держави в економіці.

Концепція „держави добробуту”. Роль соціал-демократії як політичного напрямку кінця XIX- на початку XX ст. Визначні діячі соціал-демократичного руху. Її розкол.

Консерватизм. Ставлення до ринкових відносин. Політика демократії. Консерватори як ідейно-політична течія привілейованих класів. Ідеологія консерваторів, технократизм, соціальний реформізм.

ТЕМА 4. Світова цивілізація XX ст. між двома світовими війнами

Диференціація різних ешелонів індустріальної цивілізації. Країни-лідери першого ешелону. Доганяючі країни, колоніальна і залежна периферія.

Паризька мирна конференція: Версальська і Вашингтонська система договорів, їх вплив на розвиток світу. Створення Ліги Націй на світовий розвиток. Великі держави і українське питання. Невирішені проблеми розвитку цивілізації.

Конференції представників провідних країн Європи, світу. Конференція у Сан-Ремо, конференція у м.Спа. Питання про репарації. Маневри німецького керівництва. Лондонська конференція 1921 р. Розбіжності між Англією і Францією. Провал конференції. Ультиматум Німеччині. Суперечності між країнами Європи.

Роль радянського фактора у світовій політиці. Генуезька конференція 1922 р. Спроба провідних держав удосконалити систему повоєнних договорів у 20-х роках ХХ ст. Гаазька конференція. Раппальський мирний договір. Репараційні плани Дауеса та Юнга. Перегляд Севрського договору на Лозаннській конференції 1923 р. Локарнська конференція. Пакт Бріана-Келлога. Позитивні і негативні сторони рішень цих конференцій.

Міжнародні відносини і зовнішня політика держав у 30-х роках. Економічна криза 1929-1933 рр. Діяльність Ліги Націй у 20-30-ті роки. Консолідація сил агресії. Відносини між державами напередодні війни. Система договорів і провідні країни світу.

ТЕМА 5. Проблема Другої світової війни у контексті сучасних наукових досягнень

Нові документи і матеріали щодо планів держав на війну. Характер війни. Ставлення різних політичних сил до оцінки війни, рушійних сил, напрямів. Війна і політика довір'я. Феномен пріоритету політики. Нові дослідження подій 1941 р. Німецька пропаганда й ідея расової переваги. Колабораціоналізм.

Хід війни у Європі. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Проблеми захисту Вітчизни. Міфи і реальності. Ідеологізація політики і історії. Оцінка бойових дій фашистського і антифашистського блоків. Етапи війни. Україна і проблеми діяльності Руху Опору.

Тегеранська, Кримська (Ялтинська), Потсдамська (Берлінська) конференції керівників трьох союзних держав, їх рішення та вплив на світовий історичний процес.

Кількість загиблих у Другій світовій війні, постійне уточнювання втраченого СРСР. Визначення числа загиблих в Україні

на фронтах, у тилу ворога, кількість вивезених у Німеччину, загальна кількість втрат України. Проблеми антифашистської боротьби в Україні, її напрями і сучасна оцінка.

Підсумки Другої світової війни. Їх реальності, наслідки, уроки і сучасність.

ТЕМА 6. Становлення та розвиток біполярного світу другої половини 40-х років – першої половини 80-х рр. ХХ ст.

Поглиблення розколу європейської і світової цивілізації на суспільні системи у 40-50-ті роки ХХ ст. Вплив Другої світової війни на цивілізаційний розвиток світу. Змагання капіталістичної і соціалістичної систем у післявоєнний період. Проблеми конвергенції. Геополітичне лідерство США у післявоєнному світі. План Маршалла і його роль у відбудові Європи. „Економічне диво” посттоталітарної Західної Європи.

Процеси модернізації в умовах „європейської периферії”. Теорія аграризму як альтернативний варіант модернізації. Становлення та різновидності військових блоків у світі. „Холодна війна” зверхдержав: основні тенденції у розвитку міжнародних відносин. Формування контурів біполярного світового облаштування. Промова У.Черчілля про „залізну завісу” у м.Фултоні. Доктрина Трумена. Формування прорадянського блоку. Створення системи регіональних воєнних блоків. Паризька конференція 1947 р. Берлінська криза 1948 р. Міжнародний конфлікт у Кореї. Карибська криза.

Створення ООН та її діяльність. Спеціальні організації ООН-ЮНЕСКО, МАГАТЕ, МВТ, ГАТТ. Операції з підтримання миру.

Розподіл світу на протиборчі табори в ідейно-політичному і військово-політичному відношенні. Обґрунтування ідеологічних позицій США і СРСР. Формування двополюсної ієрархічної структури світової спільноти. Геополітичні інтереси як складова частина глобальної боротьби за світ: Схід-Захід.

Послаблення протистояння двополюсності світу. Досягнення ядерно-стратегічного паритету. Відмова від тотального протиборства. Елементи співпраці.

Інтеграційні процеси другої половини ХХ ст. Зростання всесвітніх і регіональних організацій. Розширення їх функцій.

Інтеграційні процеси в Європі, їх поглиблення в економічній і політичній сферах. Маастріхтські угоди.

Кінець „холодної війни”. Кульмінація у розстановці сил і впливі держав на міжнародній арені. Культивування взаємної довіри між сторонами, що протиборствують. Роль конструктивного діалогу. Радяно-американські переговори 70-90-х років. Система договорів. Контури багатопольярного світу. Перспективи розвитку системи міжнародних відносин.

ТЕМА 7. *Формування постсоціалістичних структур у країнах Центральної і Південно-Східної Європи*

Етап народної демократії. Утворення багатопартійних коаліцій (Національних, вітчизняних фронтів), їх прихід до влади у 1944-1945 рр. Ліквідація авторитарних структур управління, проведення демократичних виборів. Прийняття стратегії політики щодо Східної Європи. Ріст політичного впливу СРСР. Програма мирного переходу до соціалістичної революції. Проголошення у 1948-1949 рр. курсу на побудову основ соціалізму. Особливості періоду „народної демократії” в окремих східноєвропейських країнах.

Проблеми розвитку Чехословаччини, формування федеративної державності. Головні політичні сили Польщі. Загроза громадянського конфлікту. Утворення ПОРП. Радянський окупаційний режим в Угорщині. Поляризація партійного спектра. Югославія. Початок фазованих соціалістичних перетворень. Болгарський Вітчизняний фронт і перебудова державних структур. Організаційно-політична трансформація політичних сил країни. Албанія. Румунія. НДР на шляху до соціалізму.

Становлення і розвиток „реального соціалізму” у східноєвропейських країнах. Утворення комінформбюро. Радянсько-югославський конфлікт. Створення РЕВ у 1949 р. і Організації Варшавського Договору у 1955 р. Підсумки „доганяючого розвитку”: завершення побудови соціалізму. Початок застою і спроби виходу з нього. Куба. КНР. ВНР. КНДР.

„Оксамитові революції” у країнах Центральної і Південно-Східної Європи. Причини, хід, наслідки. Постсоціалістичний

розвиток країн: становлення ринкових відносин, розвиток економіки, соціальних, фінансових питань. Політичні зміни, взаємозв'язки з іншими країнами світу. Курс на входження у НАТО і Європейський Союз. Розвиток азійських країн колишнього соціалістичного блоку. Україна і країни Європейського Союзу.

ТЕМА 8. Актуальні проблеми колоніалізму: витoki, розвиток, крах

Держави як учасники світових політичних процесів. Етапи становлення та руйнування колоніалізму протягом XVI-середини ХХ ст. Проблеми колоніальної залежності у роки Другої світової війни. Етапи розпаду колоніальної системи після закінчення війни. Стан залежних держав у Азії, їх збройна боротьба за незалежність. Втручання великих держав.

ООН і проблеми колоніалізму. Визвольна боротьба за незалежність на Близькому Сході та Африці. Становлення незалежних держав, їх політичний, економічний і соціальний розвиток у 50-х-90-х роках ХХ ст.

Шлях до незалежності народів Індостанського субконтиненту. Країни Чорної Африки. Рік Африки. Боротьба за незалежність у 70-ті – 80-ті рр. ХХ ст. Де-юре колоніалізму у 90-ті роки.

Політичні і економічні наслідки колоніалізму. Три групи країн: країни, що розвиваються по капіталістичному шляху, поява так званих індустріальних країн; неєвропейські соціалістичні країни; країни так званої постсоціалістичної індустріалізації.

Утворення трьох світів: група розвинених країн Європи і Америки, Японія, країн, що долучилися до них. Друга світова війна і виникнення соціалістичних країн, країни третього світу. Досягнення економічної незалежності.

Країни третього світу у системі міжнародних відносин. Проблема близькосхідного урегулювання. Процеси інтеграції у азійсько-тихоокеанському регіоні. Нафтові країни.

Рух неприєднання, роль країн третього світу. Етапи розвитку постколоніальних країн: досягнення, проблеми. Взаємозв'язки деколонізованих держав і Україна.

ТЕМА 9. Держави Латинської Америки (кінець 70-х – 90-ті рр. ХХ ст.)

Неоконсервативний варіант модернізації суспільств Латинської Америки. Специфіка соціально-економічного розвитку країн регіону. Еволюція військово-авторитарних режимів у кінці 70-х – 80-х років. Звуження соціальної бази і зниження політичної ваги диктаторських режимів. Динаміка і загальні закономірності процесу демократизації і встановлення конституційних режимів у державах. Подальші процеси інтеграції економіки у Латинській Америці. Амазонський пакт 1978 р. Створення спільного ринку країн півдня Америки (МЕРКОСУР, 1991). Утворення зони вільної торгівлі (НАФТА, 1994).

Соціальні і політичні недоліки бразильської моделі економічного розвитку. Уряд Ернесто Гайзела (1974-1979 рр.): лібералізація режиму, відхід від орієнтації на США. Зв'язок з країнами „третього світу”. Перехід до багатопартійності. Зміна влади, політика „шокової терапії”, курс на стабілізацію.

Аргентинський варіант авторитарної модернізації. „Доктрина національної безпеки”, концепція „внутрішньої війни”. Криза військової диктатури. Конфлікт з Великобританією (1982). Політика „гуманного капіталізму”. Лібералізація економіки і посилення позицій крупного капіталу.

Політика Чилі при уряді Піночета. Модернізація економіки. Співпраця Чилі і США. Конституція 1980 р. Встановлення авторитарної влади президента. Процеси лібералізації. Вихід Чилі з міжнародної ізоляції. Торгівельні угоди.

Політика модернізації у Мексиці. Продовження політики „соціальної демократії”. „Союз заради виробництва”, поміркована зовнішня політика. Аграрна реформа 1992 р. Концепція „соціальної лібералізації”.

Сандіністська революція у Нікарагуа. Диктатура сім'ї Сомоси (1936-1979). Перемога революції 19 липня 1979 р. Діяльність контраст. Даніель Ортега. Панамська криза. Вторгнення США на територію Панам у грудні 1989 р. Специфіка кубинського розвитку на сучасному етапі.

ТЕМА 10. Цивілізаційні проблеми глобалізації: реальність і віртуальність сучасного світу

Інтеграція світового співтовариства у ХХ ст. Економічна, політична, культурна інтеграція. НТР і зміни у суспільствах Заходу у другій половині ХХ ст. Етапи напрямів НТР. Традиційні цивілізаційні риси західного суспільства. Індивідуалізм, раціоналізм, договірні відносини між людьми, неформальні договірні відносини.

Суть глобалізації: логіка глобалізації, повна інтеграція. „Уніфікація” світу. Наслідки вестернізації для незахідних цивілізацій. Наслідки підриву традиційних цивілізаційних незахідних суспільств.

Глобалізація і тенденції „опору цивілізацій” (незахідних). Процес культурної самоідентифікації людей в інших суспільствах. Критика політики Заходу. Основні напрями зіткнення цивілізацій. Глобальні проблеми сучасного світу.

Формула успіху реформ у країнах світу. Курс реформ в Україні: ринок – монетаризм – демократія – макрорегулювання. Україна – Схід – Захід: дипломатія, сьгоднішній вимір.

Подолання фатальних тенденцій у розвитку подій та шляхи розв’язання глобальних проблем. Своєрідність місії індустріально розвинених країн. Поширення на весь світ новітніх технологій. Глобальні та регіональні проблеми у майбутньому. Техногенна надцивілізація. Роль культури, освіченості і відповідальності людей за розвиток нашої цивілізації. Людство на рубежі ХХ і ХХІ ст.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Станко С.Н. Історія первісного суспільства. – К., 1999.
2. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. – К., 2000.
3. Кузицин В.И. История Древней Греции. – М., 2000.
4. Кузицин В.И. История Древнего Рима. – М., 2000.
5. Немировский А.И. История Древнего мира. Ч.1, 2. – М., 2000.
6. История Древнего Востока. – 3 изд. – М., 1999.
7. Васильев Л.С. История Востока. В 2т. Ч.1. – М., 1998.
8. История Востока. В 6т. – М., 2000.
9. Паневин А.В. История Древней Греции. – М., 1998.
10. Колесницкий Н.Ф. История средних веков. – М., 1986.
11. Крип'якевич І. Всесвітня історія. В 3-х т. Т. 2. – К., 1995.
12. История средних веков / Под. ред. С.П. Карпова. – М., 2000.
13. История средних веков: Хрестоматия. – М., 1988.
14. Головащенко С. Християнська церква. – К., 1999. – 323 с.
15. Лінч. Середньовічна церква. – К., 1994. – 492 с.
16. Яровий В.І. Історія південних і західних слов'ян до XX ст. – К., 2001.
17. Пугач Є. та ін. Історія південних і західних слов'ян. – Харків, 1998.
18. Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у XX ст. – К., 2000.
19. Черній А.І., Черній В.А. Історія південних і західних слов'ян. В 4-х ч. – Рівне, 1999.
20. История России. 1861-1917. – М., 1996.
21. Культура России: IX-XX вв.: Учебное пособие. – М., 1996.
22. Платонов С.Ф. Лекции по русской истории. – М., 1993.
23. Троицкий Н.А. Лекции по русской истории XIX века. – М., 1994.
24. История политических партий России. – М., 1994.
25. История России с древнейших времен до конца XVII в. / Отв. ред. А.Н. Сахаров, А.П. Новосельцев. – М., 1996.
26. История России с начала XVII до конца XIX века / Отв. ред. А.Н. Сахаров. – М., 1996.

27. Мотренко В.Г., Когонашвили К.К. Краткий справочник по истории. – К., 1983.
28. Советская историческая энциклопедия. Т. 1-16.– М., 1961-1976.
29. Хронология российской истории. Энциклопедический справочник. – М., 1954.
30. Хрестоматия по истории России.1917-1940. – М., 1995.
31. Хрестоматия по отечественной истории. 1946-1995. – М., 1996.
32. Яковер Л.Б. Справочник по истории Отечества. – М., 1996.
33. Бойко О.Д. Історія України. – К., 2002.
34. Борисенко В.М. Курс української історії. – К.: Либідь, 1998.
35. Орлов А.С. Хрестоматия по истории России. – М., 1999.
36. Орлов А.С. История России. – М., 1999.
37. Гончар Б.М., Козицький М.Ю. та ін. Всесвітня історія. – К.: Знання, 2001.
38. Поляк Г.Б., Маркова А.Н. Всемирная история. – М.: ЮНИТИ, 2000.
39. Крип'якевич І. Всесвітня історія. В 3-х т. – К.: Либідь, 1995.
40. Трубайчук А. Друга світова війна. Коротка історія. – К., 1995.
41. Великая Отечественная война: 1941-1945. В 4-х т. – М., 1999.
42. Советско-английские отношения во время Великой Отечественной войны. Т. 1, 2. – М., 1983.
43. Гранквилл Г.С. Жизнь двенадцати цезарей. – М., 1999.
44. Кухта Борис. Феномен політичного лідера: Історичні силуети на тлі епохи. – Львів, 2000.
45. Пономарев М.В. Новая и новейшая история стран Европы и Америки: Практ. пособие. – М., 2000.
46. Вишпер Р.Ю. История нового времени. – М., 1999.
47. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки 1918-1945 рр. – К.-Подільський, 1997. – 388 с.
48. Газін В.П. Новітня історія країн Європи та Америки 1945-1984 рр.: Навч. посібник. – К.-Подільський, 1996. – 320 с.
49. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945 рр.). – К., 2001.
50. Язьков Е.Ф. Новітня історія країн Європи та Америки

- (1918-1945 pp.). – М., 2000.
51. Нарочницкий Л.А. Новая история. – М., 1986.
  52. Козицький А. Новітня історія країн Азії і Африки. – Львів, 2000.
  53. Сергійчук І.М. Новітня історія Азії і Африки. – Суми, 2002.
  54. Историография новой и новейшей истории стран Европы и Америки. – М., 2000.
  55. Историография истории южных и западных славян. – М., 1997.
  56. Гон М. Історія Азії др. пол. ХХ ст. – Рівне, 2002.
  57. История дипломатии / Кол. авторов. В 16 т. – М., 1959-1965.
  58. Гуменюк Б., Щерба В. Історія дипломатії. – К.: Освіта, 2002.
  59. Цветков Г. Міжнародні відносини і зовнішня політика. – К.: Либідь, 1997.
  60. Дипломатический словарь / Кол. авторов. В 3-х т. – М., 1984-1986.
  61. Соціально-економічна географія світу / Кол. авторів. – Тернопіль, 1998.
  62. Самаркин В.В. Историческая география Зап. Европы в средние века. – М., 1976.
  63. Томсон Дж. История древней географии. – М., 1953.
  64. Шейко В., Кушнарченко Н. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. – К., 2002.
  65. Бондаренко Г. Історичне пізнання. – Луцьк, 1998.
  66. Коломийцев В. Методология истории. – М., 2001.
  67. Калакура Я.С. Архівознавство. – К., 1998.
  68. Термінологічний словник. – К., 1998.
  69. Вісник Державного Комітету архівів України. – К., 2002.
  70. Закон України „Про Національний архівний фонд і архівні установи”. – К., 1994.
  71. Бондаренко Г.А. Спеціальні історичні дисципліни. – Луцьк, 1997.
  72. Леонтьева Г., Шорин П. Вспомогательные исторические дисциплины. – М., 2000.
  73. Історія сучасного світу: соціально-економічна історія

- XV-XX ст. Навч. посібник / За ред. Ю.Л. Горбаня. – К., 2003. – 441 с.
74. Цивилизационные модели современности и их исторические корни / Ю.Н. Пахомов, С.Б. Крымский, Ю.В. Павленко и др. – К.: Наук. думка. – 2002. – 632 с.
  75. Советская историческая энциклопедия. Т. 1-16. – М., 1961-1976.
  76. Трубайчук А. Друга Світова війна. Короткий нарис. – К., 1995.
  77. Потульніцький В. Україна і всесвітня історія: Історіософія української і світової історії XVII-XX ст.: Навч. посібник. – К., 2002. – 480 с.
  78. Кухта Борис. Феномен політичного лідера: Історичні силуети на тлі історії. – Львів, 2000.
  79. Новые архивные источники по истории советско-польских отношений 1939-1941 // Новая и новейшая история. – 2003. – № 3. – С. 157-162.
  80. Глобализация и история // Новая и новейшая история. – 2002. – № 6. – С. 57-62.
  81. Вандер Вее Г. История мировой экономики. 1945-1990. – М.: Наука, 1994. – 413 с.
  82. Хобсбаум Эрик (Англия). Мир после 1945 года // Современная Европа. – 2002. – № 1. – С. 22-30.
  83. Шенгенское соглашение: Документы // Современная Европа. – 2002. – С. 5-16.
  84. Модров Ханс (Германия). За новый Европейский Союз XXI в. // Современная Европа. – 2002. – № 1. – С. 2.
  85. Иванов В.М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Курс лекцій. – К.: МАУП. – 2001. – 232 с.
  86. Белов Д. Изменения экономических функций государства: опыт латиноамериканских стран // Мировая экономика и междунар. отношения. – 1996. – № 6. – С. 121-129.
  87. Усиевич М.А. Десятилетие реформ в Венгрии: годы XX ст. // Новая и новейшая история. – 2002. – № 5. – С. 80-98.
  88. Айнхольд Д. (ФРГ). Цель Германии в войне против СССР. Об ответственности германских элит за агрессивную политику и преступления нацизма // Новая и новейшая истории. – 2002. – № 6. – С. 62-90.

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
КУРСУ „ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ХХ СТ.”**

8.01.01.03 „Педагогіка і методика середньої освіти. Історія”

Укладач:
П.О. Савчук

Комп'ютерна верстка:
Л.М. Федорук

Формат 60x90 1\16. Папір офсетний.
Ум. др. арк. 0,59.
Гарнітура Time New Roman.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12